

ORJATYTÖN TARINA

Kuten kaikki muut kansat pitivät suomalaisetkin orjia, joita ryöstettiin sotaretkillä ja toisinaan ehkä ostettiin. Kaikesta päättäen orjuus oli laadultaan kuitenkin verraten lievää ainakin pakanuuden ajan loppupuolella. Orjat toimittelivat talon töitä, olivatpa mukana sodassakin, mutta heiltä puuttuivat vapaan miehen oikeudet. Naisorjia käytettiin kotiaskareissa. — Kertomukseen sisältyvät runot on lainattu Kantelettaresta.

VERKKAAN VIERI jauhinkivi. Yhä hitaammin se kulki kierrosta.

Nuori neito kiersi kiveä. Hento hänellä oli varsi ja suruiset olivat tummat silmänsä. Raskas oli jauhinkivi. Pyöriessään se äännähteli kuin tuskissaan.

Kiven pyörinnän tahdissa neito hiljaa hyräili kuulemiansa ja oppimiansa:

Elä sie kivi kitaja,
Elä vuori vaikerraha,
Minun vienon vierittäissä,
Huonon huojutellessani —

Kivi lakkasi pyörimästä. Tyttö, sortui aatoksiinsa. Yhä alakuloisempana jatkui hyräily:

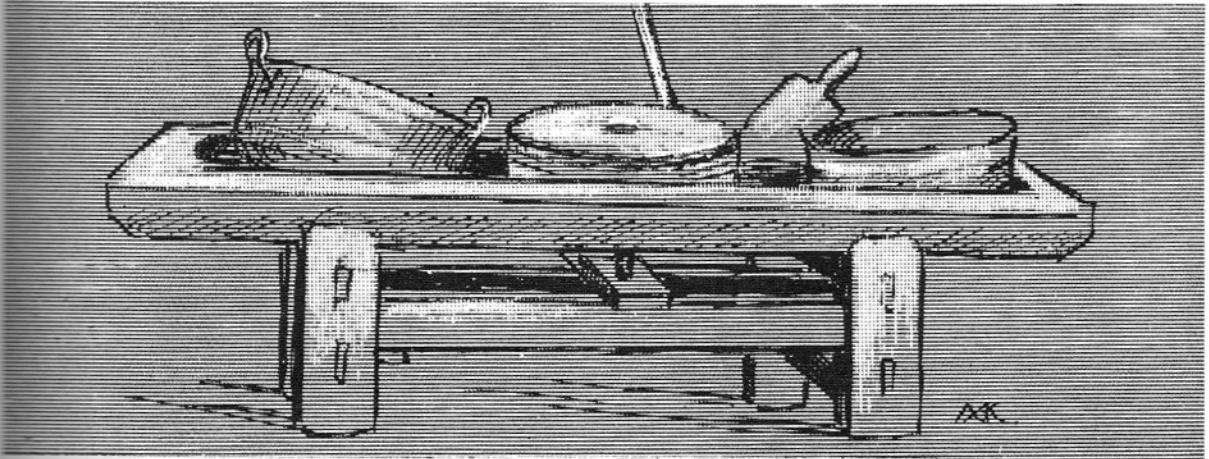
Kohta kuolen kurja lapsi,
Katoan tytär katala,
Saat sä jauhajan jalomman,
Verevemmän vierettäjän —

Silmännurkkaan kihosi kyynel. Kivi oli suuri, orja pieni. Mutta hän ei itkenyt kiven raskautta eikä voimiansa vähyyttä, vaan itki orpoa oloaan, orjatyön osaa.

Olin mie isoni koissa,
Veikon kaunon kartanossa,
Olin kuin omenamarja,
Tahi kuin mansikka mäellä —

Tulivat kerran kaukaa vieraat sotijat, väen tappoivat, talon tuhosivat, runsaan saaliin ryöstivät. Mutta sorean neidon koppasi syliinsä nuori miekkamies, vei purteensa ja toi kotiinsa orjatyöksi, jauhinkiven kiertäjäksi.

Tulin mie tähän talohon,
Tulin kuin tulikipuna,
Vierin vierahan varahan,
Vierin kuin veripisara —

Käsikivi pöytineen ja vakkoineen Kaukolasta. Esineet ovat myöhäisiltä ajoilta, mutta lienevät varhemminkin käytetyt olleet suunnilleen samanlaisia. — Kansallismuseo.